

Eriophyidae.

19. *Eriophyes empetri* Lindr. Heksenbezemachtige woekeringen op *Empetrum nigrum* L. Van enkele plaatsen in ons land bekend.
20. *Eriophyes euanthus* Nal. Vergroeningen van de bloemen en kleine bladrozetten aan het einde van de stengels van *Jasione montana* L. De gehele plant ontwikkelt zich povertjes en is dicht behaard. Deze gal is bekend uit de duinen bij den Helder en van Texel.
21. *Eriophyes hippopaënus* Nal. vormt blaasjes op de bladeren van *Hippophaë Rhamnoides* L. Niet zeldzaam in de duinen.
22. *Eriophyes laevis inangulis* Nal. In de hoeken van de bladnerven van *Alnus glutinosa* Gaertn. ontstaan geelachtige, 2—3 mm lange opzwellingen naar boven. Zeer algemeen.
23. *Eriophyes laevis typicus* Nal. De bovenkant van de bladeren van *Alnus glutinosa* Gaertn. is bedekt met kleine, knopvormige, vaak roodachtige galletjes. Zeer algemeen.
24. *Eriophyes megacerus* Can. et Mass. Er ontstaan grijs behaarde proppen uit de bloeiwijzen van *Mentha aquatica* L. Deze gal is niet zeldzaam in de duinen.
25. *Phyllocoptes anthobius* Nal. De bloemen zijn sterk vergroend en dicht op elkaar gedrongen. Algemeen op allerlei *Galium* soorten. Op Terschelling kwam zij voor op *Galium verum* L.
26. Een onbekende galmijt vormt bloemvergroeningen van *Hypochoeris radicata* L. Het omwindsel blijft onveranderd, maar de bloemen zijn in gele blaadjes overgegaan en zij vormen een door het omwindsel omgeven kwast. Deze gal is nog niet beschreven, zij werd ontdekt door den student, J. de Wilde.

Nematoda.

27. *Tylenchus* species vormt langwerpige, geelgroene verdikkingen van de hoofdnerven van *Hypochoeris radicata* L. Deze gal is van enkele plaatsen bekend, maar zij is door haar geringe omvang moeilijk te vinden.

W. M. DOCTERS VAN LEEUWEN.

Eenige oude faunistische opgaven voor ons land.

Soms komt men oude opgaven tegen over het voorkomen in Nederland van bepaalde insecten. Deze zijn veelal van weinig belang, maar kunnen ook wel eens wijzen op de zich allengs wijzigende insectenbevolking van ons land. Ik geef hier enkele dier opgaven met mijn opmerkingen.

1. Over de door ons te laat bewust geworden verdwijning van *Swammerdam's* haft de *Palingenia longicauda* L. schreef ik reeds vroeger. Mijn pogingen nog nadere gegevens te krijgen, leverden tot nu toe niets op. Ik vestig er toch nog eens de aandacht op. Zie Verslag Winterverg. 20 Febr. 1927. Tijdschr. v. Ent. LXX. 1927. p. XXI.
2. *Psophus stridulus* L. Hoe staat het met dit dier voor ons land en voor het ons omringend gebied? Is het reeds uitgestorven? *Willems* herhaalt in zijn overzicht van de Limburgsche Orthoptera 1923 nog eens de oude vondst bij Maastricht, maar zegt er terecht bij: „Deze vindplaats vereischt echter een nieuwe bevestiging”. De laatste waarneming, niet vangst, is die bij Oldenzaal 22 VII 1906. Daarentegen lees ik in deel I van het Tijdschr. v. Entom. de volgende opmerking van *Verhuel* in „Eigenschappen van twee exotische Lepidoptera”. Schrijvende over een Braziliaansche vlinder zegt hij: „Wanneer ik hem „toevallig te na kwam, begaf hij zich ter vlugt en maakte „aldus een kort ratelend geluid, veel overeenkomst hebbende met dat van den sprinkhaan met roode onder„vleugels, welke op de heide bij ons voorkomt. (*Acrydium „stridulum*. Zie *Rösel*, Deel II, Pl. XXI, fig 1—4.), met „dit onderscheid evenwel, dat de sprinkhaan al ratelend „zijne korte vlugt volbrengt, terwijl de vlinder zich zeer „kortstondig bij het opvliegen laat hooren, alsof hij, al„vorens zijne gewone drijvende vlugt aan te nemen, snel „met de vleugels tegen elkander slaat”.

Deze opmerking bewijst, dat *Psophus stridulus* bij ons in 1858 een gewone verschijning was, wiens doen en laten ook aan een lepidopteroloog welbekend was. Toen ik zelf het dier bij Oldenzaal zag en hoorde, was ook mij het dier niet vreemd voor ons land, zoodat ik, in 1906 kevers vangende, niet besepte, hoe noodig het was eenige exemplaren van dit Orthopteron te vangen, als bewijsstuk, dat het toen nog steeds bij ons voorkwam. De nauwkeurige plaats was iets ten Zuiden van het Lutterzand tusschen Dinkel en Duitsche grens, dus ten Noorden van de Poppe.

3. *Gryllotalpa vulgaris* Latr. Dr. *H. Engel* gaf mij onlangs de volgende zeer oude opgaaf over het voorkomen van den veenmol in Zeeland (Walcheren). Deze opgaaf vond hij op pag. 39 van: „Naukeurige en Gedenkwaardige Reysen van Edward Brown, Amsterdam 1682”. Het boek is in de Universiteitsbibliotheek te Amsterdam aanwezig.
4. *Pachytylus migratorius* L. Dezelfde Dr. *H. Engel*, Tijdschr. v. Ent. LXXX, 1937, Verslag Winterverg. pag. XVI—XX, trachtte den auteur op te sporen van een entomologisch manuscript in de bibliotheek van Natura Artis Magistra. Een der aangrijpingspunten was de afbeelding van in ons land, o.a. te Amsterdam, gevangen trek-

sprinkhanen in eenige, in oude Duitsche geschriften niet genoemde, sprinkhanenjaren, n.l. 1682—1684. Nu kan ik hem misschien helpen, doordat ik vond, dat Navás in een rede voor de Academie van Saragossa 1923, het geschrift van Asso „Introductie in Oryctographiam et Zoologiam Aragoniae”, 1781, aanhaalt. Daarin wordt een sprinkhaneninvall van 1682 beschreven in het Noorden van Spanje. Misschien is dus de aanwezigheid van treksprinkhanen in ons land in die jaren te wijten aan een trek uit het Zuiden, waardoor te verklaren zou zijn waarom deze trek niet in de Duitsche of Hongaarsche geschriften voorkomt.

Deze Duitsche, meer bekende treksprinkhanenjaren, zijn alle te wijten aan trekken uit het Oosten of Zuid-Oosten. Het zal nog zaak zijn uit te maken of het in 1682 toch *Pachytylus migratorius* L. was, dan wel *Acridium aegyptium* L. Een der figuren van Asso's treksprinkhanen wordt toch door Navás als deze soort geduid. Het onderzoek door Dr. Engel naar de soort van den treksprinkhaan evenals naar den onbekenden auteur is nog niet afgesloten. Verder zijn eenige teekeningen op de prent van Job Ludolph gemaakt naar exemplaren die Nicolaas Witsen levend in handen kreeg. (Jobi Ludolphi Dissertation de Locustis etc. 1694).

Een dier teekeningen stelt N. B. het Homopteron uit Suriname voor: *Fulgora laternaria* L., door Merian welbekend. Nog een oude opgaaf van *Pachytylus migratorius* L. vindt men in de Geer Mémoires etc. Tome III, p. 468, 1748, „en Hollande”.

5. Fred. Weber beschrijft in zijn „Observationes entomologicae, Kiliae 1801,” op pag. 100: *Ichneumon cingulatus* „ex Hollandia”.
6. Is de heer Lempke al tegen gekomen het werk van Charles van Lier „Collection des Lépidoptères ou Papillons des Pays-Bas et de France, avec les figures lithographiées de chaque espèce dessinées et coloriées d'après nature; travail basé sur la méthode de M. Latreille (avec les frères Duval.)”. Bruxelles, Sacré et Jobard, 1827-8. T. I. Livr. 1. Diurnes. Tab. 2. col. (*P. podalirius*, *machaon*, *C. rhamni*, *A. cardamines*, *P. crataegi*)?

Opgaaf van Lacordaire in Hagen. Noch Hagen, noch Horn, noch Hoek, noch ik zelf zagen dit werk, toch schijn ik ergens een opgaaf gevonden te hebben, dat het 3 gekleurde platen moet bevatten. Helaas vergat ik bij die aantekening te vermelden, waar ik dat vandaan heb.

Bergen-Binnen, April 1938.

D. MAC GILLAVRY.